

รายงานการประชุมคณะกรรมการประสานนโยบายและแผนการดำเนินงานว่าด้วยการจัดการสารเคมี
ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑

วันศุกร์ที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๓๐ น.

ณ ห้องประชุมชัยนาทนเรนทร อาคาร ๑ ชั้น ๑ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ผู้มาประชุม

๑.	นายสุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ประธานอนุกรรมการ
๒.	นางสุณี ปิยะพันธุ์พงศ์	อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ	รองประธานอนุกรรมการ
๓.	นายยงยุทธ ไข่มุก	ผู้เชี่ยวชาญด้านวัตถุอันตรายทางการเกษตร แทนอธิบดีกรมวิชาการเกษตร	รองประธานอนุกรรมการ
๔.	นายพูลลาภ ฉันทวิจิตรวงศ์	รองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา แทนเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา	รองประธานอนุกรรมการ
๕.	นางจรียา มิตรอุปถัมภ์	นักวิทยาศาสตร์เชี่ยวชาญ แทนอธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม	รองประธานอนุกรรมการ
๖.	พลตรี จีรวิทย์ เดชจรัสศรี	รองเจ้ากรมการอุตสาหกรรมทหาร แทนเจ้ากรมการอุตสาหกรรมทหาร ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และพลังงานทหาร	อนุกรรมการ
๗.	นางสุดิศา หมี่ทอง	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเครื่องสำอางและ วัตถุอันตราย (นักวิทยาศาสตร์การแพทย์) แทนอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	อนุกรรมการ
๘.	ผศ. ดร. สำลี ใจดี	ประธานมูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนา	อนุกรรมการ
๙.	นางมณีนรัตน์ อดุลยประภากร	ผู้อำนวยการส่วนนโยบายภัยจากมนุษย์ และความมั่นคง แทนอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	อนุกรรมการ
๑๐.	นางสาวจรียา สุขะปาน	ผู้อำนวยการฝ่ายสิ่งแวดล้อม แทนผู้ว่าการการนิคมอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๑๑.	นางอนงค์ ชานะมูล	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและฝึกอบรม ด้านสิ่งแวดล้อม แทนอธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการ
๑๒.	นางสาวอังสนา โตกิจกล้า	ผู้อำนวยการกองมาตรฐานการวิจัย แทนเลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๑๓.	นายธงชัย สุทธิพงศ์เกียรติ	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการสารเคมี ป้องกันกำจัดศัตรูพืช แทนอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร	อนุกรรมการ
๑๔.	นางสุดา สิ้นสุวรรณรักษ์	ผู้จัดการงานอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม แทนผู้อำนวยการศูนย์นาโนเทคโนโลยีแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๑๕.	นางสาววันทนา ไสสอาด	เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ แทนผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	อนุกรรมการ

๑๖.	นางสาวนลินี ศรีพวง	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ แทนอธิบดีกรมควบคุมโรค	อนุกรรมการ
๑๗.	นางสาวปรีณิษฐ์ ไหม่เจริญศรี	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ แทนอธิบดีกรมอนามัย	อนุกรรมการ
๑๘.	นายดามพ์ เศรษฐจันทน์	นักวิจัยชำนาญการ แทนรองประธานสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์	อนุกรรมการ
๑๙.	นายอรณพ เหลียงพานิช	นักวิชาการแรงงานชำนาญการ แทนอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	อนุกรรมการ
๒๐.	นางพรคนางค์ ปิตาภา	นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ แทนอธิบดีกรมศิลปากร	อนุกรรมการ
๒๑.	นางสาวอลิศา แก้วสอาด	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ แทนเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๒๒.	นางสาวชลันดา มุลมี	นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการ แทนผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม	อนุกรรมการ
๒๓.	นายชินภ ภูมระสุวรรณ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ แทนเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๒๔.	นายเจนวิทย์ จิตคตติ	นักวิชาการสุขาภิบาลปฏิบัติการ แทนผู้อำนวยการสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร	อนุกรรมการ
๒๕.	นายจรินทร์ วีรโอฟารสิทธิ์	ที่ปรึกษา แทนประธานกลุ่มอุตสาหกรรมเคมี สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๒๖.	นางวิมล สุวรรณเกษาวงษ์	ผู้อำนวยการกองแผนงานและวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	อนุกรรมการ และเลขานุการร่วม
๒๗.	นายสุเมธา วิเชียรเพชร	ผู้อำนวยการสำนักจัดการกากของเสีย และสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ	อนุกรรมการ และเลขานุการร่วม
๒๘.	นางอมรรัตน์ ลีนะนิธิกุล	เภสัชกรชำนาญการพิเศษ กองแผนงานและวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๙.	นางสาวธีราพร วิริวุฒิก	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้ไม่มาประชุมเนื่องจากติดราชการ/ภารกิจอื่น ๆ

๑. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๒. ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ
๓. เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
๔. ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑.	รศ.ดร.พวงรัตน์ ขจิตวิทยานุกุล	ผู้อำนวยการสถานวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการด้านวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยนเรศวร
๒.	นางสาวฉันทนา ผดุงทศ	ผู้อำนวยการสำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค
๓.	ศ.ดร.พรพิมล กองทิพย์	อาจารย์ สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
๔.	นางสาววรางคณา อินทโลहित	ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองบัวลำภู
๕.	นางสาวขวัญฤทัย อุทัยทอง	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ กรมควบคุมโรค
๖.	นางสาวพิชากานต์ ตรีขจรเกียรติ	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ กรมควบคุมโรค
๗.	นางสาวภูษนิศา ฉลาดเลิศ	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ กรมควบคุมโรค
๘.	นางสาวจิราภรณ์ นิจจันท์พันธ์	นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ปฏิบัติการ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
๙.	นางสาวลลิตา ปนุดติกร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
๑๐.	นายรัชชานนท์ ประจักษ์คำ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและนโยบายแห่งชาติ
๑๑.	ร้อยตรี พรนรินทร์ สิงห์นิล	เจ้าหน้าที่ตรวจวิทยุทัศน์ แผนกควบคุมวิทยุทัศน์ กรมการสื่อสารกรมทหาร
๑๒.	นางยุวรี อินนา	นักวิชาการอิสระ
๑๓.	นางสาวพิชญา ศักดิ์ศรีพาณิชย์	เภสัชกรปฏิบัติการ กองแผนงานและวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
๑๔.	นางสาวกิริณา รุณภัย	เภสัชกรปฏิบัติการ กองแผนงานและวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
๑๕.	นางสาวณัฐชนก บัวภิบาล	เภสัชกรปฏิบัติการ กองแผนงานและวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

เริ่มประชุม เวลา ๐๙.๓๐ น.

ประธานฯ กล่าวเปิดการประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม คณะอนุกรรมการประสานนโยบายและแผนการดำเนินงานว่าด้วยการจัดการสารเคมี ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑

ระเบียบวาระที่ ๑ **เรื่องที่ประธานแจ้งที่ประชุมทราบ**
ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ **รับรองรายงานการประชุมคณะอนุกรรมการประสานนโยบายและแผนการดำเนินงานว่าด้วยการจัดการสารเคมี ครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๑**

เลขานุการร่วม (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) แจ้งที่ประชุมว่า ฝ่ายเลขานุการฯ ได้จัดส่งรายงานการประชุมคณะอนุกรรมการประสานนโยบายและแผนฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้คณะอนุกรรมการฯ พิจารณารับรองตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ที่ สธ ๑๐๐๔.๐๘/ว ๑ ลงวันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑ และขอให้พิจารณารับรองภายในวันที่ ๑๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ปรากฏว่ามีผู้แทนหน่วยงานขอแก้ไขรายงานการประชุมฯ รวม ๓ หน่วยงาน ดังนี้

๑. ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ขอแก้ไขรายงานการประชุมฯ หน้าที่ ๒ จากเดิม “ผู้มาประชุม ลำดับที่ ๑๘ นางสาวพัชรพร บัญชรเทวกุล” เป็น “ผู้เข้าร่วมประชุม ลำดับที่ ๙ นางสาวพัชรพร บัญชรเทวกุล” เนื่องจากผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังติดราชการอื่น จึงมอบหมายให้ นางสาวพัชรพร บัญชรเทวกุล เป็นผู้เข้าร่วมประชุมแทน

๒. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ขอแก้ไขตำแหน่งผู้มาประชุมลำดับที่ ๘ หน้าที ๑ จากเดิม “ผู้อำนวยการกองมาตรฐานระบบวิจัย” เป็น “ผู้อำนวยการกองมาตรฐานการวิจัย”

๓. ผู้แทนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขอแก้ไขรายงานการประชุม ดังนี้

๓.๑ แก้ไขรายงานการประชุมฯ หน้าที ๖ ย่อหน้าที ๕ จากเดิม “ผู้แทนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย” และให้ข้อสังเกตว่า ยุทธศาสตร์ที่ ๓ กลยุทธ์ที่ ๓.๑ (๓) ป้องกันอุบัติเหตุและตอบโต้ฉุกเฉิน กล่าวถึงเฉพาะแผนเตรียมความพร้อมตอบโต้เหตุฉุกเฉินสารเคมีและวัตถุอันตรายของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แต่โดยทั่วไปการป้องกันอุบัติเหตุและตอบโต้ฉุกเฉิน จะมีการดำเนินการทั้งก่อนและระหว่างเกิดเหตุ ช่วงก่อนเกิดเหตุ จะใช้แผนเตรียมความพร้อมตอบโต้เหตุฉุกเฉิน ช่วงระหว่างเกิดเหตุ ใช้แผนเผชิญเหตุเรื่องนั้น ๆ นอกจากนี้ยังมีแผนฯ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ซึ่งเป็นกรอบหลักการดำเนินงาน ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังเกิดเหตุ รวมทั้งแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ซึ่งแบ่งตามประเภทภัยพิบัติต่าง ๆ” เป็น “ผู้แทนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้ข้อสังเกตว่าในยุทธศาสตร์ที่ ๓ ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมี กลยุทธ์ที่ ๓.๑ เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน มีการกล่าวถึงแผนเตรียมความพร้อมตอบโต้เหตุฉุกเฉินสารเคมีและวัตถุอันตรายของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ควรมีการพิจารณารายละเอียดของแผนให้ชัดเจนว่าแผนดังกล่าวเป็นแผนเผชิญเหตุ ที่ใช้ในขณะเกิดภัยหรือเป็นแผนเตรียมความพร้อมฯ ในการป้องกันซึ่งอยู่ในช่วงก่อนเกิดภัย และภาพรวมยังมีแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ซึ่งเป็นกรอบหลักในการดำเนินงานทั้งก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย รวมทั้งมีแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไข้ตามประเภทภัย”

๓.๒ แก้ไขรายงานหน้าที ๗ ย่อหน้าที ๔ และย่อหน้า ๑๑ จากเดิม “แผนยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมแห่งชาติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.)” เป็น “ยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมแห่งชาติของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.)”

ฝ่ายเลขานุการฯ (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) ได้แก้ไขรายงานการประชุมฯ ดังกล่าวแล้ว จึงเสนอที่ประชุมฯ พิจารณารับรองอีกครั้ง รายละเอียดตามเอกสารประกอบการประชุมหมายเลข ๒

มติที่ประชุม

เมื่อไม่มีผู้ใดขอแก้ไขรายงานการประชุมอีก ที่ประชุมรับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการประสานนโยบายและแผนการดำเนินงานว่าด้วยการจัดการสารเคมี ครั้งที่ ๓/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเสนอเพื่อทราบ

๓.๑ ข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมจากสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช : พาราควอต คลอร์ไพริฟอส และไกลโฟเสต

ผู้ช่วยเลขานุการ (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) ได้สรุปรายงานความเป็นมาให้ที่ประชุมทราบว่า สืบเนื่องจากกระทรวงสาธารณสุข ได้ขับเคลื่อนนโยบาย “อาหารปลอดภัย” เพื่อให้ประชาชนบริโภคอาหารที่ดี สะอาด และปลอดภัย ที่ผ่านมาจากรายงานประจำปีกระทรวงสาธารณสุขพบว่าผู้ป่วยมารักษาในโรงพยาบาลเพิ่มสูงขึ้น สาเหตุหนึ่งอาจมาจากปัญหาสารเคมี กระทรวงสาธารณสุข จึงได้จัดประชุมแก้ไข้ปัญหาการตกค้างสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในผักสดและผลไม้สด เพื่อหามาตรการแก้ไข้ปัญหาอย่างยั่งยืน และจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนปัญหาการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่มีความเสี่ยงสูง มีประธานคณะที่ปรึกษา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานฯ หน่วยงานในกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม และผู้แทนภาควิชาการ เป็นกรรมการ เพื่อพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมจากสารพาราควอต คลอร์ไพริฟอส และไกลโฟเสต ในการประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๔/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐ มีมติให้ (๑) ยกเลิกพาราควอตทางการเกษตร และคลอร์ไพริฟอสทางการเกษตรและในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุข

ภายใน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ พร้อมแผนการยกเลิกการใช้ในระหว่างนี้ไม่ขึ้นทะเบียนใหม่และไม่ต่ออายุทะเบียน และยุติการนำเข้าในปี ๒๕๖๑ เพื่อลดผลกระทบต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการ และ (๒) จำกัดการใช้ไกลโฟเสตทางการเกษตรอย่างเข้มงวด ห้ามใช้ในพื้นที่สูง พื้นที่ต้นน้ำ บริเวณแม่น้ำ ลำคลอง แหล่งน้ำสาธารณะ พื้นที่สาธารณะ โรงเรียน โรงพยาบาล ศูนย์เด็กเล็ก พร้อมแผนจำกัดการใช้

ที่ผ่านมา ฝ่ายเลขานุการฯ คณะกรรมการขับเคลื่อนฯ ได้รวบรวมข้อมูลและหลักฐานทางวิชาการ ทั้งสามสารเกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และส่งให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตามที่ขอความอนุเคราะห์ ส่งข้อมูลคลอรีนไพริฟอสให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง และเข้าพบผู้บริหาร กรมวิชาการเกษตรและสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เพื่อติดตามความก้าวหน้ามติคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ และวันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ตามลำดับ รวมทั้งรับฟังข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เกี่ยวกับการยกเลิกหรือจำกัดการใช้ทั้งสามสาร และชี้แจงให้ข้อมูลคณะอนุกรรมการบูรณาการและขับเคลื่อน สถานประกอบการเพื่อสุขภาพและแพทย์แผนไทย ภายใต้คณะกรรมการการสาธารณสุข สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เกี่ยวกับนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขในการยกเลิกพาราควอต และคลอรีนไพริฟอส และจำกัดการใช้ไกลโฟเสต

ส่วนความเคลื่อนไหวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขดังกล่าว ดังนี้ (๑) กรมวิชาการเกษตร จัดประชุมรับฟังความเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อนโยบายการยกเลิกและจำกัดการใช้ ๓ สาร ของกระทรวงสาธารณสุข และสรุปข้อมูลส่งคณะกรรมการวัตถุอันตรายพิจารณาตัดสินใจ (๒) กรมโรงงานอุตสาหกรรม จัดประชุมคณะกรรมการวัตถุอันตราย เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ และมีมติให้ตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ พิจารณาข้อมูล ๓ สารดังกล่าว ที่ผ่านมาคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้จัดประชุมแล้ว รวม ๕ ครั้ง และจะมีการประชุม อีกต่อไปเพื่อสรุปความคิดเห็นส่งให้คณะกรรมการวัตถุอันตรายพิจารณาตัดสินใจ (๓) สำนักงานคณะกรรมการ อาหารและยา ได้จัดประชุมรับฟังความเห็นผู้ประกอบการต่อการยกเลิกการใช้คลอรีนไพริฟอสในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุข ตามนโยบายกระทรวงสาธารณสุข เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ และได้รวบรวมข้อมูลส่งให้คณะกรรมการวัตถุอันตราย พิจารณาประกาศห้ามใช้คลอรีนไพริฟอสในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุขแล้ว

เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้มีการประชุมร่วมระหว่างกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม นักวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพาราควอต และผลกระทบต่อการใช้ ตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี ในการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันว่า เพื่อปกป้องความปลอดภัยต่อเกษตรกรผู้ใช้ ประชาชนผู้บริโภค และทารกเกิดใหม่ที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มน้ำที่ได้รับสัมผัสพาราควอต จึงมีมติตั้งนี้ยืนยันตามมติคณะกรรมการขับเคลื่อนปัญหาการใช้ สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่มีความเสี่ยงสูง ครั้งที่ ๔/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ส่งข้อมูล พร้อมหลักฐานที่ประจักษ์เกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมจากพาราควอตให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในฐานะหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย และกระทรวงอุตสาหกรรม ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการวัตถุอันตราย หากพิจารณาเห็นว่าควรยกเลิกพาราควอต ขอให้มีแผนการยกเลิกการใช้ กำหนดช่วงเวลาการยกเลิกและการเปลี่ยนผ่าน ที่เหมาะสม เป็นขั้นตอนและมีมาตรการรองรับ และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ศึกษาหาสารทางเลือกหรือ วิธีการอื่นทดแทนที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดแทนพาราควอต

ด้วยปัจจุบัน ยังมีข้อกังวลเกี่ยวกับข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมจากการใช้ พาราควอต คลอรีนไพริฟอส และไกลโฟเสต ฝ่ายเลขานุการฯ จึงเรียนเชิญนักวิชาการที่มีข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพ นำเสนอในการประชุมฯ

๑. รศ. ดร. พวงรัตน์ ขจิตวิทยานุกุล ผู้อำนวยการสถานวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ ด้านวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร นำเสนอข้อมูลผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รายละเอียดตามเอกสารประกอบการประชุมหมายเลข ๓.๑/๑

ความเห็นที่ประชุมฯ

นางสาวฉันทนา ผดุงทศ ผู้อำนวยการสำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค ขอให้ รศ. ดร.พวงรัตน์ ขจิตวิษยานุกูล อธิบายเรื่องการคายซับพาราควอตจากดิน เนื่องจากที่ผ่านมา ยังมีข้อสงสัยว่าพาราควอตย่อยสลายในสิ่งแวดล้อมได้มากน้อยเพียงใด

รศ. ดร.พวงรัตน์ ขจิตวิษยานุกูล ให้ข้อมูลว่า งานวิจัยดังกล่าวได้ตีพิมพ์แล้วและสอดคล้องกับงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในต่างประเทศ ที่พบว่าเมื่อฉีดพ่นพาราควอตลงสู่ดิน พาราควอตส่วนใหญ่จะอยู่ที่ดิน ส่วนน้อยจะถูกย่อยสลายโดยแสงอาทิตย์เนื่องจากพาราควอตระเหยได้น้อยมาก ละลายน้ำได้ดี และถูกดูดซับจากดินได้ดี โดยเฉพาะดินใหม่หรือดินเหนียว จะดูดซับพาราควอตได้ดีมาก กรณีดินที่ใช้พาราควอตมาเป็นเวลานาน เช่น ประเทศไทยใช้มานานกว่า ๔๐ ปี หรือหนองบัวลำภูที่ใช้พาราควอตปริมาณสูงกว่าที่แนะนำตามฉลาก (overdose) ถึง ๔ - ๘ เท่า จึงเกินสมรรถนะของดินหรือสารอินทรีย์ที่จะดูดซับรับพาราควอตไว้ได้ ทำให้เกิดการคายซับออกมา เมื่อน้ำหรือฝนตก จะชะพา พาราควอตผ่านดินในลักษณะ soil solution ดูดซึมเข้าสู่รากพืชโดยวิธีการแพร่ ใช้ตัวพา (carrier mediated system) ทำให้พาราควอตเข้าไปสะสมในพืช ซึ่งงานวิจัยลักษณะนี้ยังตีพิมพ์เผยแพร่บ่อย ทำให้เกิดข้อถกเถียงเนื่องจากไม่ใช่กลไกทำให้พืชตาย แต่เป็นกลไกทำให้เกิดการสะสมสารเคมีในพืช

รองประธานฯ (กรมโรงงานอุตสาหกรรม) สอบถามผลงานงานวิจัยศึกษาความเข้มข้นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ปนเปื้อนในบริเวณลุ่มน้ำน่านเมื่อปี ๒๕๕๕ มีความแตกต่างกับงานวิจัยของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๓ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อปี ๒๕๕๙ อย่างไร และจากที่ศึกษาทบทวนผลงานวิชาการในต่างประเทศเรื่องการคายซับของพาราควอตจากดินนั้น ในต่างประเทศมีการใช้พาราควอตมาเป็นระยะเวลานานเช่นเดียวกับประเทศไทยหรือไม่

รศ. ดร.พวงรัตน์ ขจิตวิษยานุกูล ชี้แจงว่า งานวิจัยของมหาวิทยาลัยนเรศวรศึกษาเก็บตัวอย่างจากลำน้ำน่าน หลายตำแหน่ง ตำแหน่งละหลายจุด ทำให้ได้ค่าความเข้มข้นเป็นช่วง ส่วนสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๓ เก็บตัวอย่างจากลำน้ำน่านหลายตำแหน่งเช่นเดียวกัน แต่เก็บตำแหน่งละจุด ทำให้ได้ค่าความเข้มข้นเพียงค่าเดียว ส่วนในต่างประเทศที่มีการศึกษาวิจัยเรื่องการคายซับพาราควอตจากดิน เช่น สเปนและมาเลเซีย โดยเฉพาะมาเลเซียใช้พาราควอตมาเป็นเวลานานกว่า ๔๐ ปี ใกล้เคียงกับประเทศไทย อดีตเคยยกเลิกใช้พาราควอตแต่ปัจจุบันอนุญาตให้กลับมาใช้ได้ภายใต้เงื่อนไขจำกัดการใช้อย่างเข้มงวด ยังมีอีกงานวิจัยอีกหลายชิ้นที่มหาวิทยาลัยนเรศวรพบว่าพาราควอตสามารถคายซับจากดินปนเปื้อนสู่แหล่งน้ำได้ อาทิ การศึกษาดินที่ได้รับสารเคมีต่อเนื่องเป็นระยะเวลานานที่จังหวัดน่าน อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก และงานวิจัยที่ทำร่วมกับ Osnabruck University

เลขานุการร่วม (กรมควบคุมมลพิษ) ให้ความเห็นว่าคุณคณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ยังมีประเด็นข้อสงสัยเรื่องการดูดซึมพาราควอตทางราก แต่จากข้อมูลตามที่ได้อธิบายทำให้เกิดความชัดเจนว่าพาราควอตสามารถออกมาจากดิน ละลายสู่น้ำ และผ่านเข้าสู่รากพืชได้โดยผ่านวิธีการออสโมซิส

๒. นางสาววรางคณา อินทโลหิต ทันแพทย์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองบัวลำภู นำเสนอข้อมูลผลการศึกษาการใช้สารเคมีทางการเกษตร : พาราควอตและไกลโฟเสต ของตำบลบุญทัน อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู รายละเอียดตามเอกสารประกอบการประชุมหมายเลข ๓.๑/๓

ความคิดเห็นที่ประชุมฯ

รองประธานฯ (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) สอบถามว่าผลการศึกษาสถานการณ์สารเคมีทางการเกษตรและโรคเนื้องอกจังหวัดหนองบัวลำภู กรณีศึกษาตำบลบุญทัน อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู ที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองบัวลำภูทำร่วมกับมหาวิทยาลัยนเรศวร พบการปนเปื้อนพาราควอตในน้ำประปาหน้าบ้านหมู่ที่ ๓ มีความเข้มข้นของพาราควอตสูง ถึง ๓๒.๒๓ mg/L จึงขอสอบถามว่าหน่วยที่วัดถูกต้องหรือไม่

การปนเปื้อนพาราควอตในผักใช้หน่วยวัดเป็น ppb ใช้หรือไม่ และผักที่เก็บมาทดสอบเก็บจากในช่วงเดือนใด หากยืนยันว่าปริมาณและหน่วยวัดดังกล่าวถูกต้องจริง แสดงว่ามีการปนเปื้อนพาราควอตในน้ำประปาและผักในปริมาณที่สูงมาก

รศ. ดร. พวงรัตน์ ขจิตวิยานุกุล ชี้แจงว่า หน่วยที่วัดในน้ำประปา เป็นหน่วย mg/L หรือ ppm ส่วนหน่วยที่วัดในผักหน่วยเป็น $\mu\text{g}/\text{kg}$ หรือ ppb ส่วนวิธีการทดสอบจะใช้เครื่อง Liquid Chromatograph Mass Spectrometer (LCMS) สาเหตุที่ตำบลบุญทัน จังหวัดหนองบัวลำภู มีการปนเปื้อนพาราควอตในน้ำประปาปริมาณที่สูงมากเนื่องจากระบบประปา ระบบถังกรองและระบบการกำจัดสิ่งแปลกปลอมของหมู่บ้านไม่เคยมีการล้างหรือดูแลรักษา สำหรับงานวิจัยที่จังหวัดน่านที่ยังมีข้อสงสัยเรื่องความเข้มข้นพาราควอตที่หน้าบ้านสูงกว่าความเข้มข้นในระบบประปาสาเหตุมาจากไม่มีการล้างถังกรองเช่นเดียวกัน

นางสาวรวงคณา อินทโลหิต ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ผักที่เก็บมาทดสอบจะเก็บในช่วงเดือนธันวาคม นอกจากนี้ยังพบว่าชาวบ้าน รวมทั้งพระ ที่เดินผ่านบริเวณดังกล่าวในช่วงฝนตก จะเกิดอาการแสบที่ขา ๑ - ๒ วัน ต่อมาจะมีไข้สูง ต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล

ประธานฯ ให้ความเห็นว่า แม้ม้วนโมโรค necrotizing facilitis จะเกิดเฉพาะในช่วงใดช่วงหนึ่งที่สอดคล้องกับการใช้พาราควอต แต่ยังไม่สามารถสรุปได้ชัดเจนว่าเกิดจากพาราควอต อย่างไรก็ตามต้องดูข้อมูลให้ชัดเจนว่าอุบัติการณ์เกิดโรคที่สูงขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าวเกิดจากโรค necrotizing facilitis หรือโรค cellulitis แม้ผลการศึกษายังขาดข้อมูลบางอย่าง ขอให้ผู้ศึกษาวิจัยทำการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป

๓. ศ. ดร. พรพิมล กองทิพย์ ภาควิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้นำเสนอข้อมูลการตกค้างของสารออร์กาโนฟอสเฟต ไกลโฟเสตและพาราควอต ในทารก รายละเอียดตามเอกสารประกอบการประชุมหมายเลข ๓.๑/๒

๔. นางสาวฉันทนา ผดุงทศ ผู้อำนวยการสำนักโรคประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข นำเสนอข้อมูลแนวทางการจัดทำหลักฐานทางสุขภาพและข้อมูลการเจ็บป่วยจากพาราควอต รายละเอียดตามเอกสารประกอบการประชุมหมายเลข ๓.๑/๔

๕. ผู้ช่วยเลขานุการ (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) รายงานให้ที่ประชุมทราบว่า ผศ. ดร. สุพัตรา ปรศุพัฒนา สาขาเภสัชเวชและพิษวิทยา คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตัดการกิจไม่สามารถมานำเสนอข้อมูลการรวบรวมงานวิจัยการได้รับสัมผัสพาราควอตกับโรคพาร์กินสัน และผลกระทบจากสารเคมีกำจัดแมลงคลอโรไพริฟอสต่อสุขภาพได้ด้วยตัวเอง จึงขอเสนอเป็นเอกสารรายละเอียดตามเอกสารประกอบการประชุมหมายเลข ๓.๑/๕ และให้ข้อมูลเพิ่มเติมจากการประชุมวิชาการ CHULA - NORTH EXPO ๒๐๑๘ ที่ผ่านมามีการนำเสนอผลงานวิจัยของภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภายใต้หัวข้อ “สัตว์ที่ใช้เฝ้าระวังทางอนามัยสิ่งแวดล้อม” ที่ศึกษาเรื่องยาฆ่าหญ้า พาราควอต ไกลโฟเสต และอะทราซีน ในสัตว์ ได้แก่ กบหนอง ปูนา หอยกาบน้ำจืด และปลากระบี่ ที่อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ผลวิจัยพบสารดังกล่าว อยู่ในร่างกายของสัตว์เหล่านี้ทำให้เกิดความผิดปกติต่ออวัยวะภายในของสัตว์

ความเห็นที่ประชุมฯ

รองประธานฯ (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) สอบถามผู้อำนวยการสำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมว่าอัตราป่วยจากสารกำจัดวัชพืชพาราควอตต่อแสนประชากร ปี ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐ ผู้ที่ป่วยมาเข้ารับการรักษาด้วยอาการอะไร

นางสาวฉันทนา ผดุงทศ ชี้แจงว่า ผู้ป่วยส่วนหนึ่งมาด้วยอาการเป็นผื่น โรค cellulitis หรือหนังเน่า จากผสมพาราควอตแล้วกรดใส่ ส่วนหนึ่งมาด้วยอาการหายใจหอบเหนื่อยจนเกือบเสียชีวิตจากพาราควอตดูดซึมเข้าทางผิวหนัง ในอดีตเชื่อว่าพาราควอตเข้าสู่ร่างกาย (systemic) โดยผ่านทางหายใจ ต่อมาทีมงานวิจัยใหม่ ๆ พบว่าพาราควอตสามารถเข้าสู่ร่างกายโดยผ่านทางผิวหนัง ในสหรัฐอเมริกาทีมงานวิจัยหลายชิ้นสนับสนุนเรื่องการดูดซึมพาราควอตทางผิวหนัง โดยเฉพาะหากกรดอวัยวะเพศผู้ชาย (scrotum) สามารถเข้าสู่ร่างกายได้ดีมาก

เลขานุการร่วม (กรมควบคุมมลพิษ) ให้ข้อมูลว่ามีกรณีดังกล่าวในประเทศจริง เคยสัมภาษณ์ผู้ป่วยมาด้วยอาการดังกล่าวที่เกิดจากการผสมพาราควอต กรดกางเกง แล้วไม่ล้างออก

ประธานฯ ให้ข้อมูลว่า ปัจจุบันองค์การอนามัยโลก ไม่ได้แนะนำให้ยกเลิกการใช้พาราควอต แต่แนะนำว่าจะยกเลิกการใช้หรือไม่ขึ้นกับประเทศนั้น ๆ และให้ความเห็นว่าจากข้อมูลที่น่าเสนอเห็นด้วยกับมติคณะกรรมการขับเคลื่อนปัญหาการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่มีความเสี่ยงสูง ครั้งที่ ๔/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐ และเห็นด้วยกับมติการประชุมหารือร่วมกันระหว่างสามกระทรวงเกี่ยวกับพาราควอตและผลกระทบจากการใช้ เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ ขอมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ จัดทำเอกสารนโยบายโดยสังเขป ประมาณ ๑ - ๒ หน้า สรุปข้อมูลพาราควอต ๖ ด้านให้ชัดเจน ดังนี้ (๑) มีการใช้อย่างกว้างขวางมาเป็นระยะเวลานาน (๒) มีหลักฐานการปนเปื้อนสารในสิ่งแวดล้อมในน้ำและดินในปริมาณมาก (๓) มีการปนเปื้อนในห่วงโซ่อาหารทั้งใน น้ำ ผัก และปลา ในปริมาณที่เกินมาตรฐาน (๔) มีการปนเปื้อนจากแม่ไปสู่ลูก (๕) มีผลกระทบต่อสุขภาพ (๖) หลายประเทศมีมาตรการควบคุม เช่น ห้ามใช้หรือจำกัดการใช้แล้ว รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศมีข้อเสนอแนะการใช้และสารทดแทน และให้นำข้อมูลดังกล่าวเสนอคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมติคณะกรรมการฯ ในการประชุมฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ ในวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ถ้าหากคณะกรรมการฯ พิจารณา เห็นชอบขอให้แจ้งมติให้คณะกรรมการวัตถุอันตรายที่มีอำนาจกำกับดูแลตามกฎหมายทราบ และให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าไม่ควรใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างเดียว ควรมีการเคลื่อนไหวทางสังคมจนผู้ประกอบการสมัครใจเลิกขายสารดังกล่าวเอง

ประธานมูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนา ให้ความเห็นว่า คณะกรรมการขับเคลื่อนฯ ควรมีมติให้ยกเลิกการใช้ไกลโฟเสตด้วย มิใช่เพียงจำกัดการใช้ เพราะประเทศไทยการจำกัดการใช้ทำได้ยาก แม้ยังไม่มีข้อมูลชัดเจน แต่สารพาราควอต ไกลโฟเสต และคลอร์ไพริฟอส ทั้งสามชนิดเป็นสิ่งแปลกปลอมที่เข้ามาในประเทศ

ผู้ช่วยเลขานุการฯ (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) ให้ข้อมูลว่า สาเหตุที่คณะกรรมการขับเคลื่อนฯ มีมติจำกัดการใช้ไกลโฟเสตแทนจำกัดการใช้ เนื่องจากข้อมูลหลักฐานวิชาการยังไม่เพียงพอ มีประเทศที่ยกเลิกการใช้แล้วน้อย เพียง ๑ - ๒ ประเทศ ต่างจากพาราควอตและคลอร์ไพริฟอสที่มีหลักฐานข้อมูลชัดเจนสำหรับการเพิ่มวาระนี้ในการประชุมคณะกรรมการแห่งชาติฯ ขอรื้อกับทีมงานของประธานกรรมการฯ รองนายรัฐมนตรี พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ ก่อน

รองประธาน (กรมควบคุมมลพิษ) ตั้งข้อสังเกตว่า วาระนี้ควรเปลี่ยนจากวาระเพื่อทราบเป็นวาระเพื่อพิจารณาเนื่องจากมีมติการประชุม

ประธานฯ ให้ความเห็นว่า วาระเพื่อทราบสามารถมีมติได้ ส่วนประธานกรรมการฯ จะตัดสินใจว่าจะให้เพิ่มวาระได้หรือไม่ ขอให้ฝ่ายเลขานุการฯ เตรียมข้อมูลไว้ก่อน ถ้าขอบรรจุวาระไม่สำเร็จผู้แทนคณะกรรมการฯ ที่เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการฯ สามารถเสนอขอบรรจุวาระได้โดยแจ้งว่าเป็นเรื่องสำคัญและสาธารณะกำลังให้ความสนใจสูง

มติที่ประชุมฯ

๑. เห็นด้วยกับมติคณะกรรมการขับเคลื่อนปัญหาการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่มีความเสี่ยงสูง ครั้งที่ ๔/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่ให้ยกเลิกการใช้พาราควอตทางการเกษตร ยกเลิกการใช้คลอร์ไพริฟอสทางการเกษตรและในบ้านเรือนหรือทางสาธารณสุข ภายในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ และจำกัดการใช้ไกลโฟเสตอย่างเข้มงวด พร้อมแผนปฏิบัติการลด ละ เลิกการใช้พาราควอตและคลอร์ไพริฟอส และแผนปฏิบัติการจำกัดการใช้ไกลโฟเสต

๒. เห็นด้วยกับมติการประชุมหารือร่วมกันระหว่างกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงอุตสาหกรรม เกี่ยวกับพาราควอตและผลกระทบต่อการใช้ เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ยืนยันตามมติคณะกรรมการขับเคลื่อนปัญหาการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่มีความเสี่ยงสูง ครั้งที่ ๔/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐

๓. มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ จัดทำเอกสารนโยบายโดยสังเขป สรุปข้อมูลพาราควอต ทั้ง ๖ ด้าน ตามข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการฯ นำเสนอในการประชุมคณะกรรมการแห่งชาติฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ ในวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๑ เป็นวาระเรื่องเพื่อพิจารณา

๔. เห็นชอบรับรองมติที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ วาระนี้ทั้ง ๓ ข้อ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

๔.๑ (ร่าง) แผนปฏิบัติการระยะต้น (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๙)

ผู้ช่วยเลขานุการ (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) สรุปความเป็นมาการจัดทำ (ร่าง) แผนปฏิบัติการระยะต้น (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๙) ตามที่คณะอนุกรรมการประสานนโยบายและแผนแผนการดำเนินงานว่าด้วยการจัดการสารเคมี มีมติในการประชุมฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐ เห็นชอบร่างแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๙) ปัจจุบันร่างแผนฯ ดังกล่าว อยู่ระหว่างการนำเสนอคณะกรรมการแห่งชาติฯ พิจารณาให้ความเห็นชอบในการประชุมฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ ในวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้ต่อไป

ฝ่ายเลขานุการฯ ร่วมกับ ดร. ยุวรี อินนา ที่ปรึกษาโครงการฯ ได้ยกร่างแผนปฏิบัติการระยะต้น ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี ฉบับที่ ๕ ขึ้น ซึ่งประกอบด้วยแผนงานโครงการ ๒ ระดับ คือ แผนงานโครงการที่เสนอมาจากหน่วยงานต่าง ๆ รวม ๖๔ หน่วยงาน จำนวน ๒๓๒ แผนงานโครงการ และแผนงานโครงการนำขับเคลื่อนสำคัญ รวม ๙ โครงการ

นางยุวรี อินนา นักวิชาการอิสระ ที่ปรึกษาโครงการฯ นำเสนอแผนงานโครงการนำขับเคลื่อนสำคัญ ภายใต้ร่างแผนปฏิบัติการระยะต้น (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) ของแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๙) รวม ๙ โครงการ ดังนี้

๑. แผนงานการพัฒนากฎหมายสารเคมีและการจัดตั้งสำนักงานสารเคมีแห่งชาติ
๒. โครงการบูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสารเคมีของประเทศ
๓. แผนงานบูรณาการส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อลดหรือทดแทนการใช้สารเคมี
๔. แผนงานบูรณาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสารเคมีทางการเกษตรเพื่อคุ้มครองสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
๕. แผนงานการดำเนินการตามอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอทในภาคสาธารณสุข
๖. แผนงานการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

๗. โครงการนำร่องการจัดการสารเคมีอย่างบูรณาการในชุมชนอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร
๘. โครงการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภค
๙. โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการเป็นผู้นำในการดำเนินงานตามข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสารเคมี

แผนงานโครงการฯ ดังกล่าว ผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากการประชุมหารือร่วมกันกับทุกภาคส่วน รวม ๒ ครั้ง เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ และวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ และผ่านการพิจารณาให้ความเห็นเพิ่มเติมจากคณะทำงานพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ รวม ๑ ครั้ง เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ รายละเอียดตามเอกสารประกอบการประชุมหมายเลข ๔.๑

ความเห็นที่ประชุม

รองประธาน (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) สอบถามว่ารายละเอียดการจัดตั้ง NCA ภายใต้โครงการแผนงานการพัฒนากฎหมายสารเคมีและการจัดตั้งสำนักงานสารเคมีแห่งชาติ (NCA) ประกอบด้วยอะไรบ้าง หน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบ ประธานกรรมการฯ และรัฐมนตรีแต่ละกระทรวง มีส่วนร่วมผลักดันให้สำเร็จได้อย่างไร และหากแผนงานที่ ๑ ไม่สำเร็จ จะส่งผลกระทบต่อแผนงานที่ ๒ และ ๓ หรือไม่ ส่วนแผนงานที่ ๓ แผนงานบูรณาการส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อลดหรือทดแทนการใช้สารเคมี หน่วยงานใดควรเป็นเจ้าของหลัก

ประธานฯ ให้ข้อมูลว่า องค์กรกลางสารเคมีจะเกิดขึ้นจริงได้ ถ้าร่างแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ ๕ ผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการฯ เนื่องจากเขียนไว้ชัดเจนในยุทธศาสตร์ที่ ๓ กลวิธีที่ ๓.๑ (๑) พัฒนางค์กรและกฎหมาย (ข.) จัดตั้งสำนักงานสารเคมีแห่งชาติ (National Chemical Agency : NCA) เพื่อบริหารจัดการและควบคุมกำกับดูแลสารเคมี เห็นว่าสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ไม่ใช่หน่วยงาน NCA แต่เป็นเพียงผู้อำนวยการควบคุมกำกับดูแล NCA แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ มีการศึกษารูปแบบ NCA ได้ข้อสรุปพอสมควร และแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ ๕ นี้จะนำผลการศึกษามาจัดทำร่างกฎหมายให้ชัดเจนว่า NCA ควรจะมีลักษณะเป็นอย่างไร รวมทั้งต้องมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นต่อไป รายละเอียดของ NCA ในปัจจุบันยังไม่ชัดเจน แต่ทุกฝ่ายเห็นพ้องตรงกันว่าประเทศไทยควรมี NCA เนื่องจากการจัดการสารเคมีของประเทศยังแยกส่วน ไม่มีหน่วยงานหรือกลไกกลางทำหน้าที่ประสาน แม้จะมีคณะกรรมการแห่งชาติฯ ที่สามารถสั่งการได้ แต่คณะดังกล่าวตั้งขึ้นมาเป็นครั้งคราว และมีฝ่ายเลขานุการถึง ๔ กระทรวง ถ้ามีสำนักงานบริหารจัดการสารเคมีกลางหรือ NCA ที่ทำงานเต็มเวลา จะเกิดอิสระในการทำงานได้ดียิ่งขึ้น

ผู้ช่วยเลขานุการฯ (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) ให้ข้อมูลว่า NCA เกี่ยวข้องกับฝ่ายเลขานุการฯ ทั้ง ๔ หน่วยงาน ผลการศึกษาที่ผ่านมา เห็นพ้องร่วมกันจากหลายภาคส่วนว่าถึงเวลาแล้วที่ประเทศไทยควรมี NCA ซึ่งบทบาทหน้าของ NCA คือการกำหนดนโยบายการจัดการสารเคมี ไม่ได้ออกไปอนุญาตเป็นการแยกหน่วยงานกำหนดนโยบายจากหน่วยงานกำกับดูแล ทั้งนี้แผนงานดังกล่าวนี้ ไม่สำเร็จการจัดการสารเคมีก็ยังคงอยู่แบบเดิม ไม่ได้ส่งผลต่อแผนงานที่ ๒ และ ๓ สำหรับแผนงานที่ ๒ โครงการบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสารเคมีของประเทศ จะเป็นพัฒนา platform บูรณาการข้อมูลสารเคมีในด้านต่าง ๆ เข้ามารวมด้วยกัน ส่วนแผนงานที่ ๓ แผนงานบูรณาการส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อลดหรือทดแทนการใช้สารเคมี เกิดจากที่ผ่านมามีหลายหน่วยงาน เสนอโครงการงานวิจัยเกี่ยวกับสารเคมี แต่เมื่อเสนอไปแล้วไม่ได้รับอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ซึ่งแผนงานนี้จะช่วยอำนวยความสะดวก ให้หน่วยงานที่เสนองานวิจัยสามารถไปขออนุมัติจาก วช. ได้ง่ายขึ้น ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มีหนังสือขอความร่วมมือไปยัง วช. แล้ว ว่าถ้ามีโครงการวิจัยเกี่ยวกับสารเคมี ที่จะดำเนินการในปี ๒๕๖๓ ที่อ้างอิงมาจากแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี ขอให้พิจารณาด้วย

นางยุวรี อินนา ให้ข้อมูลว่าแผนงานที่ ๑ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเป็นผู้อำนวยการความสะดวกให้ในช่วงแรกซึ่งการดำเนินงานอาศัยการจัดตั้งคณะทำงาน ปัจจุบันคณะกรรมการแห่งชาติฯ จัดตั้งคณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายสารเคมีแล้ว ถ้ามีร่างกฎหมายดังกล่าวก็ต้องมีการทำประชาพิจารณ์ต่อไป

ผู้แทนกลุ่มอุตสาหกรรมเคมี สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ให้ความเห็นต่อแผนงานโครงการสำคัญดังกล่าว ดังนี้ (๑) ในภาพรวมมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรมน้อยมาก (๒) แผนงานโครงการขับเคลื่อนที่ ๓ ควรแบ่งเป็น ๒ ส่วน ทำคู่ขนานกันคือ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่ปลอดภัย และส่งเสริมงานวิจัยให้เกิดนวัตกรรม (๓) ไม่มีแผนงานโครงการของภาคประชาสังคม ภาครัฐต้องวิเคราะห์ว่าประชาชนมีปัญหาอะไร เพื่อจัดทำแผนงานโครงการขับเคลื่อนไปตอปอจทย์ (๔) แผนงานโครงการขับเคลื่อนที่ ๗ โครงการนำร่องการจัดการสารเคมีอย่างบูรณาการในชุมชนอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร ควรมีข้อมูลสนับสนุนสาเหตุที่เลือกเพื่อเสนอ

ประธานฯ เสนอให้ฝ่ายเลขานุการฯ เขียนเป็นผังงาน (flow chart) แสดงกระบวนการดำเนินงานพิจารณาคัดเลือกจนกระทั่งได้มาสู่โครงการขับเคลื่อนสำคัญ ๙ โครงการ เพื่อให้เข้าใจง่าย โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการตั้งเกณฑ์การเลือกแผนงานโครงการขับเคลื่อน ขั้นตอนพิจารณาให้คะแนนแผนงานโครงการตามเกณฑ์ที่กำหนด และผลการพิจารณาคัดเลือกแผนงานขับเคลื่อนที่ได้คะแนนสูงสุด ๙ โครงการ

รองประธานฯ (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) ให้ความเห็นว่า แผนงานโครงการขับเคลื่อนสำคัญต้องเข้าตามเกณฑ์ที่กำหนดอย่างน้อย ๓ ข้อ ใน ๔ ข้อ หรือ ครบทั้ง ๔ ข้อ

เลขานุการร่วม (กรมควบคุมมลพิษ) ตั้งข้อสังเกตว่าไม่มีแผนงานโครงการขับเคลื่อนที่เกี่ยวข้องกับของเสียที่ปนเปื้อนสารเคมีซึ่งอยู่ในขอบเขตของแผนยุทธศาสตร์ฉบับที่ ๕ และเป็นการลดความเสี่ยงสารเคมีสู่มนุษย์

ผู้แทนกรมควบคุมโรค ให้ความเห็นว่า การลดความเสี่ยงเป็นเรื่องที่น่าจะถูกนำมาบรรจุมาอยู่ในแผนงานโครงการขับเคลื่อนสำคัญด้วย

ประธานมูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนา เสนอให้ระบุปีที่จะดำเนินการในแต่ละแผนงานโครงการฯ แทนการกำหนดเป็นช่วงเวลา

รองประธาน (กรมควบคุมมลพิษ) สอบถามความเชื่อมโยงระหว่างแผนงานโครงการที่หน่วยงานเสนอมาในแต่ละยุทธศาสตร์กับแผนงานโครงการขับเคลื่อนสำคัญ เช่น ยุทธศาสตร์ที่ ๑ เรื่องฐานข้อมูลมีหลายหน่วยงานเสนอทำเรื่องฐานข้อมูล ขอบเขตการศึกษาเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรกับแผนงานโครงการขับเคลื่อนที่ ๒

เลขานุการร่วม (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) ให้ข้อมูลว่าแผนงานโครงการขับเคลื่อนที่ ๒ ไม่ใช่การสร้างฐานข้อมูลใหม่ แต่เป็นการสร้าง platform เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างฐานข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

ประธานฯ ให้ความเห็นว่าแผนงานโครงการขับเคลื่อนที่ ๒ อาจทำเป็นเว็บที่รวบรวมลิงค์เว็บไซต์ (web portal) เข้าเว็บนี้แล้วสามารถเชื่อมโยงไปฐานข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ ได้ หรืออาจทำเป็นเว็บไซต์ที่ใช้สำหรับค้นหาข้อมูล (web search engine) แบบ google แนวคิดแบบ google คือ แต่ละหน่วยงานสามารถมีฐานข้อมูลของตัวเองได้ แต่ต้องอัปโหลดขึ้นบนเว็บไซต์ เพื่อให้หน่วยงานกลางสามารถจัดการข้อมูล ประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

รองประธานฯ (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) ให้ข้อมูลว่าการตั้งงบประมาณสำนักงบประมาณจะกำหนดไว้ ๒ ส่วน คือ งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานของหน่วยงาน เช่น หน่วยงานมีโครงการที่

เกี่ยวข้องหรือสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี สามารถดำเนินโครงการได้ ภายใต้งบประมาณของตนเอง และงบประมาณบูรณาการ เช่น แผนงานโครงการขับเคลื่อน สำนักงานงบประมาณจะพิจารณาให้งบประมาณบูรณาการเป็นหลัก โดยจะพิจารณาว่าหน่วยงานไหนเป็นหน่วยงานหลักที่จะขอมาก่อน เช่น ถ้าสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เป็นหน่วยงานหลักก็ต้องขอรับ ส่วนหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีส่วนร่วมดำเนินงานก็ต้องขอไปด้วยเช่นกัน ภายใต้แผนงานโครงการเดียวกัน ถ้าเป็นงบประมาณบูรณาการ จะทำให้มีน้ำหนักมากพอที่สำนักงานจะให้งบประมาณได้ ขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยนำแผนงานโครงการดังกล่าว ไปเสนอในคำขอตั้งงบประมาณปี ๒๕๖๓ และขอให้แต่ละหน่วยงานพิจารณาแผนงานโครงการของตนเองว่าสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการภายใต้แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี ให้เร่งดำเนินการและสรุปผล เพื่อเตรียมทำแผนปฏิบัติการฉบับต่อไป

ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เห็นด้วยกับรองประธานฯ (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) และให้ความเห็นว่า แผนงานโครงการขับเคลื่อนที่ ๓ ปัจจุบันหน่วยงานหลักคือ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ซึ่งถูกต้องเหมาะสม ถ้ามีหน่วยงานสนับสนุนเพิ่มเติมจะยิ่งดีมาก เนื่องจากกำลังจะเสนอโครงการดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี และเสนอให้ผู้อำนวยการกองบริหารแผนและงบประมาณการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เข้ามามีส่วนช่วยเหลือดูแลแผนงานบูรณาการดังกล่าวในอนาคต เนื่องจากเป็นหน่วยงานทำรับผิดชอบโดยตรง นอกจากนี้ขอชี้แจงว่าตารางชื่อแผนงานโครงการหน้า ๑๓ โครงการที่ ๗๔ และ ๗๕ เป็นโครงการเดียวกัน โครงการลำดับที่ ๗๕ เป็นกิจกรรมภายใต้โครงการ ที่ ๗๔ ซึ่งเป็นโครงการใหญ่ งบประมาณจำนวน ๙,๔๕๐,๐๐๐ บาท จึงขอให้ฝ่ายเลขานุการฯ พิจารณาข้อมูลดังกล่าวอีกครั้ง หากระบุเฉพาะโครงการใหญ่ ก็ครอบคลุมแล้ว

ประธานฯ ให้ความเห็นว่าตารางชื่อแผนงานโครงการทุกกิจกรรมต้องมีงบประมาณ หากไม่สามารถระบุได้ชัดเจน ต้องประมาณการงบประมาณ นอกจากนี้เสนอให้เพิ่มช่องหน่วยงานหลัก ช่องหน่วยงานร่วมบูรณาการ และช่องปีที่จะดำเนินการ โดยใช้ตัวอักษรที่แตกต่างกัน เช่น “แผนงานบูรณาการ” ใช้ highlight เน้นข้อความ “แผนงานขับเคลื่อนสำคัญ” ใช้ตัวเอน และ “แผนงานทั่วไป” ใช้ตัวอักษรธรรมดา เป็นต้น รวมทั้ง ให้นำแผนงานโครงการขับเคลื่อน ๙ โครงการ มาจัดให้สอดคล้องเข้ากันกับในแต่ละยุทธศาสตร์ เพื่อให้สำนักงานงบประมาณทราบความสำคัญของแต่ละแผนงานโครงการอย่างชัดเจน

ผู้แทนสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้ความเห็นว่า กรอบแนวคิดของร่างแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ ๕ ปัจจุบันในประเทศยังขาดหลักสำคัญ คือ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ซึ่งเป็นแผนระดับเดียวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

ประธานฯ ให้ความเห็นว่า ไม่ควรแก้ไขร่างแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี ฉบับที่ ๕ แต่ถ้าจำเป็นต้องแก้ไขเท่าที่จำเป็น ไม่ได้หมายความว่าแผนดังกล่าวไม่สำคัญ แต่ไม่แน่ใจว่าจะมีแผนในลักษณะนี้หรือไม่

มติที่ประชุม

มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ ปรับปรุงร่างแผนปฏิบัติการระยะต้น (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๙) ให้มีความชัดเจน ดังนี้

๑. ปรับปรุงตารางแผนงานโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการระยะต้นของแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๙) ดังนี้

- ๑.๑ แผนงานโครงการทุกกิจกรรมต้องมีงบประมาณ ถ้าไม่สามารถระบุได้ให้ประมาณการ
- ๑.๒ เพิ่มช่องหน่วยงานหลัก ช่องหน่วยงานสนับสนุน/ร่วมบูรณาการ และช่องปีที่จะดำเนินการให้ชัดเจน

๒. จัดทำผังงานแสดงกระบวนการคัดเลือกแผนงานโครงการขับเคลื่อน ประกอบด้วย ขั้นตอนการตั้งเกณฑ์การคัดเลือกและวิธีการพิจารณาคัดเลือก และให้นำผลการพิจารณาคัดเลือกแผนงานโครงการขับเคลื่อน เสนอคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาในการประชุมครั้งต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่น ๆ
ไม่มี

เมื่อไม่มีผู้ใดเสนอเรื่องต่อที่ประชุมอีก ประธานกล่าวขอบคุณที่ประชุม และปิดการประชุม

เลิกประชุม เวลา ๑๓.๐๐ น.

นางสาวกิริณา รุณภัย
เภสัชกรปฏิบัติการ
ผู้จัดรายงานการประชุม

นางอมรรัตน์ สีนะนิธิกุล
เภสัชกรชำนาญการพิเศษ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม